

มคอ.๓
ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒
Buddhist Meditation II
(๐๐๐ ๑๕๒)

อาจารย์ผู้สอน
พระครูกิตติพัฒนานุยุต,ผศ.ดร.

อาจารย์ผู้ประสานงานรายวิชา
พระอัคราภิศุทธิ สิริวิฑูมโน,ดร.
รองผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ/ประธานหลักสูตร
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย

รายละเอียดของรายวิชา

ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ สาขาวิชา	วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย / พุทธศาสตร์ / สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๒ (๐๐๐ ๑๕๒) Buddhist Meditation II
๒. จำนวนหน่วยกิต	๒ หน่วยกิต (๑-๒-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	พุทธศาสตรบัณฑิต วิชาแกนพระพุทธศาสนา
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	พระครูกิตติพัฒนานุยุต, ผศ.ดร.
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน	ภาคการศึกษาที่ ๒ / ชั้นปีที่ ๑ (บรรพชิต)
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)	ธรรมะภาคปฏิบัติ ๑ (รหัส ๐๐๐ ๑๕๑)
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี)	ไม่มี
๘. สถานที่เรียน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา	เพื่อให้นิสิตรู้และเข้าใจวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กายานุปัสสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร และอานาปานสติสูตร และรู้หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลัทธิ ๓ วิชชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ วิธีการ
--------------------------	---

ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทั้งแบบสมถยานิกะ และวิปัสสนายานิกะ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ ลึกชา ๓ วิชชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ ฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบอารมณ์

วัตถุประสงค์

ก. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน ในมหาสติปัฏฐานสูตร
๒. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติกรรมฐานตามแนวอานาปนสติ
๓. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติแบบสมถยานิกะ และวิปัสสนายานิกะกรรมฐาน
๔. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน
๕. เพื่อให้สามารถปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวมหาสติปัฏฐานสูตร

ข. วัตถุประสงค์เชิงคุณธรรม

๑. มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น สามารถควบคุมตนเองได้ในทุกสถานการณ์
๒. มีสภาพจิตที่เบิกบาน แจ่มใส
๓. รู้จักบริหารจัดการกับตัวเองได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ รู้จักคิด รู้จักควบคุมตัวเอง
๔. ก้าวทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

๒. วัตถุประสงค์ในการการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

๑. กำลังดำเนินการทำสื่อการเรียนการสอนโดย e-learning
๒. ปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติกายานุสัสนาสติปัฏฐานในมหาสติปัฏฐานสูตร และอานาปานสติสูตร วิธีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทั้งแบบสมถยานิกะ และวิปัสสนายานิกะ หลักธรรมที่ควรรู้ ได้แก่ สิกขา ๓ วิชา ๓ และสามัญญลักษณะ ๓ ผีกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานโดยการเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่งกำหนด ๒ ระยะ สังและสอบอารมณ์

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/ งานภาคสนาม/ การฝึกงาน	การศึกษาด้วย ตนเอง
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาค การศึกษา	สอนเสริมตาม ความต้องการ ของนิสิตเฉพาะ ราย	มีการฝึกปฏิบัติ งานภาคสนาม	การศึกษาด้วย ตนเอง ๖ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

- อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเวปไซด์คณะพุทธศาสตร์
- อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ)

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

๑. คุณธรรม จริยธรรม

๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างปกติสุข และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผู้เรียนต้องพยายามสอดแทรกเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้บัณฑิตสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกับการศึกษาวิชาธรรมะภาคปฏิบัติ โดยมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณสมบัติหลักสูตร ดังนี้

- (๑) ตระหนักในคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรม เสียสละ และซื่อสัตย์สุจริต

(๒) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญของปัญหา (๓) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (๔) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม
๑.๒ วิธีการสอน - บรรยาย ประเด็นธรรมะที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ พร้อมการฝึกปฏิบัติ ศึกษาวิธีการเดินจงกรม การนั่งสมาธิ - กำหนดให้นิสิตศึกษา ค้นคว้า ทำรายงาน
๑.๓ วิธีการประเมินผล - พฤติกรรมการเข้าเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามขอบเขตที่ให้ และตรงเวลา - มีการอ้างอิงเอกสารที่ได้นำมาทำรายงาน อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ประเมินผลการนำเสนอรายงานที่มอบหมาย - ประเมินผลการสอบ และการฝึกปฏิบัติกรรมฐาน
๒ . ความรู้
๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติกรรมฐาน (สมถกรรมฐาน , วิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น) สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
๒.๒ วิธีการสอน บรรยาย อภิปราย การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอรายงาน การวิเคราะห์กรณีศึกษา และมอบหมายให้ค้นคว้าหาบทความ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาสรุปและนำเสนอ การศึกษาโดยใช้ปัญหา และโครงงาน Problem base learning and Student Center เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
๒.๓ วิธีการประเมินผล - ทดสอบย่อย สอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบที่เน้นการวัดหลักการและทฤษฎี - นำเสนอสรุปการอ่านจากการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - วิเคราะห์กรณีศึกษา
๓ ทักษะทางปัญญา

๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณการคิดอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหอย่างสร้างสรรค์
๓.๒ วิธีการสอน - มอบหมายให้นิสิตค้นคว้าข้อมูลแล้วนำเสนอผลการศึกษา - อภิปรายกลุ่ม - วิเคราะห์กรณีศึกษา - การสะท้อนแนวคิดจากการประพฤติ
๓.๓ วิธีการประเมินผล - สอบกลางภาคและปลายภาค โดยเน้นข้อสอบที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือวิเคราะห์แนวคิดหลักกรรมที่เกี่ยวกับสันติภาพ - การนำเสนอการวิเคราะห์กรณีศึกษา
๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนด้วยกัน - พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม - พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายให้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา
๔.๒ วิธีการสอน - จัดกิจกรรมกลุ่มในการวิเคราะห์กรณีศึกษา - มอบหมายงานรายกลุ่ม และรายบุคคล - การนำเสนอรายงาน
๔.๓ วิธีการประเมินผล - ประเมินตนเอง และเพื่อน ด้วยแบบฟอร์มที่กำหนด - รายงานที่นำเสนอ / พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - รายงานการศึกษาด้วยตนเอง (รายงานสรุปรวมยอดความรู้)

๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

- พัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งการพูด การฟัง การเขียน โดยการทำรายงาน และนำเสนอในชั้นเรียน
- พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา
- พัฒนาทักษะในการสืบค้น ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อทำรายงาน
- ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การส่งงานทางอีเมล
- ทักษะในการนำเสนอรายงานโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๕.๒ วิธีการสอน

- อภิปราย
- มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำมาจากแหล่งอ้างอิง ที่มาของข้อมูลที่น่าเชื่อถือ
- นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๕.๓ วิธีการประเมินผล

- การจัดทำรายงาน และนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี
- การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและวิธีการอภิปราย
- รายงาน

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐาน สูตร <u>กายนุปัสสนาสติปัฏฐาน</u> -อานาปานสติสูตร	๓	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.

๒	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐาน สูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน - แบบสมถยานิกะ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๓	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐาน สูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน - แบบวิปัสสนายานิกะ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๔	บทที่ ๑ มหาสติปัฏฐาน สูตร (ต่อ) -วิธีการปฏิบัติวิปัสสนา กรรมฐาน - แบบวิปัสสนายานิกะ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๕	บทที่ ๒ สิกขา ๓ ๑ อธิศีลสิกขา	๓	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.

			ส่งและสอบ อารมณ์	
๖	บทที่ ๒ ลึกขา ๓ ๒ อธิจิตตสิกขา		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๗	บทที่ ๒ ลึกขา ๓ ๓ อธิปัญญาสิกขา			พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๘	สอบกลางภาค	๓		
๙	บทที่ ๓ วิชชา ๓ ๑ ปุพเพนิวาสานุสตี ญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๑๐	บทที่ ๓ วิชชา ๓ ๒ จตุปปาตญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.

			ส่งและสอบ อารมณ์	
๑๑	บทที่ ๓ วิชา ๓ ๓ อาสวัภษญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๑๒	บทที่ ๓ วิชา ๓(ต่อ) ๓ อาสวัภษญาณ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๑๓	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ ๑ อนิจจลักษณะ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.

๑๔	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) ๒ ทุกขลักษณะ	๓	บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๑๕	บทที่ ๔ สามัญญลักษณะ ๓ (ต่อ) ๓ อนัตตลักษณะ		บรรยาย อภิปราย ศึกษา ฝึกปฏิบัติ วิปัสสนา กรรมฐานโดย การเดินจงกรม ๒ ระยะ นั่ง กำหนด ๒ ระยะ ส่งและสอบ อารมณ์	พระครูกิตติ พัฒนานุยุต,ผศ. ดร.
๑๖	สอบปลายภาค	๓		

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	๑.๑,๑. ๖, ๑.๗, ๒.๑, ๒.๔- ๒.๖, ๓.๒	ทดสอบย่อยครั้งที่ ๑ สอบกลางภาค ทดสอบย่อยครั้งที่ ๒ สอบปลายภาค	๔ ๘ ๑๒ ๑๖	๑๐% ๒๕ % ๑๐% ๒๕ %

๒	๑.๑,๑. ๖, ๑.๗, ๒.๑, ๒.๔- ๒.๖, ๓.๒ ๔.๑- ๔.๖,๓- ๕.๔	วิเคราะห์กรณีศึกษา คำนวณ การนำเสนอรายงาน การทำงานกลุ่มและผลงาน การอ่านและสรุปบทความ การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาค การศึกษา	๒๐ %
๓	๑.๑- ๑.๗, ๓.๑	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในชั้น เรียน	ตลอดภาค การศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

กสารและตำราหลัก

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๐, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๑.

..... พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่มที่ ๑๒, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๑.

..... ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๔.

ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาที่ปณีฎีกา. กรุงเทพฯ: ไพศาลวิทยา, ๒๕๑๘.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

..... พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

..... อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (โชคก ญาณสิทธิ), พระ. หลักปฏิบัติ สมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน, กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

ธรรมธีรราชมหาวิทยาลัย (โชคก ญาณสิทธิ), พระ. อุดมวิชา. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร., ๒๕๓๑.

..... วิปัสสนากรรมฐานภาคสอง.

กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๒.

ธนิต อยู่โพธิ์. สติปัญญาสำหรับทุกคน, กรุงเทพฯ: ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๘.

พุทธทาสภิกขุ. อานาปานสติภาวนา. กรุงเทพฯ: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๓๕.

ประวัติและผลงานพุทธทาสภิกขุ, กรุงเทพฯ: ธรรมสภา, ๒๕๓๘.

ราชวรมุนี (ประยูรธ ปยุตโต), พระ. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : โอ เอส พ
ริ้นติ้งเฮาส์ , ๒๕๒๕.

_____ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.

กรุงเทพฯ : มหาจุฬ

ลกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

ราชวรมุนี (ประยูรธ ปยุตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับ

ประมวลศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

เทพเวที (ประยูรธ ปยุตโต), พระ. ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ :

สหธรรมมิก , ๒๕๓๒.

ศรวิสุทธิกวี, พระ. การบริหารจัดการ, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามงกุฏ

ราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

สมภาร สมภาโร, พระ. ธรรมะภาคปฏิบัติ , กรุงเทพฯ : สหธรรมมิก,

๒๕๔๗.

อินทวังสะเถระ, พระ. ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัฏฐานสูตร, กรุงเทพฯ :

บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด,

เอกสารและข้อมูลสำคัญ

เอกสารประกอบการสอน วิชาธรรมะภาคปฏิบัติ ผศ.พระสมภาร สมภาโร
(ทวิรัตน์)รวบรวมและเรียบเรียง

เอกสารและข้อมูลแนะนำ

ไม่มี

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนักศึกษา ได้จัด
กิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนักศึกษาได้ดังนี้

- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
- ข้อเสนอแนะผ่านเว็บบอร์ด ที่อาจารย์ผู้สอนได้จัดทำเป็นช่อง
ทางการสื่อสารกับนักศึกษา

กลยุทธ์การประเมินการสอน

ในการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการสอน ได้มีกลยุทธ์ ดังนี้

- การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน
- ผลการสอบ
- การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้

การปรับปรุงการสอน

หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ ๒ จึงมีการปรับปรุงการสอน โดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมอง และหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุง การสอน ดังนี้

- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในราย หัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จาก การสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบ ย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดย รวมในวิชาได้ดังนี้

- การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา โดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการ เรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน วิธีการให้ คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มี การวางแผนการปรับปรุงการสอน และรายละเอียดวิชา เพื่อให้เกิดคุณภาพ มากขึ้น ดังนี้

- ปรับปรุงรายวิชาทุก ๓ ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบ มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ ๔
- เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่อง การประยุกต์ความรู้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือ แนวคิดใหม่ๆ

ปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒
รับรองตามนี้

(พระครูกิตติพัฒนานุยุต,ผศ.ดร.)
อาจารย์ประจำวิชา